

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Soten ensimmäiset 100 päivää STM:n näkökulmasta

Antti Kuopila
Erityisasiantuntija, STM
25.4.2023

1

Kysely: Sote-uudistus vähensi työhyvinvointia – "Koko touhu tuntuu suurelta sirkukselta"

Ammattijärjestö Talentian jäsenkysely paljastaa paljon ongelmia hyvinvointialueisiin siirtymisessä.

TALOUSSANOMAT

Terveysalan työntekijät tyrmäävät sote- uudistuksen täysin – lähes kaikki on mennyt pieleen

Sosiaali- ja terveysalan työntekijöiden kokemukset sote-uudistuksesta ovat rajua luettavaa. Niiden perusteella hyvinvointialueilla vallitsee sekasorto.

TTL:n tutkimus: Hyvinvointialueiden valmistelijoiden jaksaminen oli äärirajoilla

Pomojen määrä kasvoi, kulut nousivat: Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen menot kohoavat tänä vuonna yli miljardiin euroon

Satakunta | Hyvinvointialue

Pisimmät viiveet ovat olleet kuusi viikkoa – Satakunnan hyvinvointialue ei saa kaikkia laskuja maksuun eräpäivään mennessä

Satakunnan hyvinvointialueella on ollut alkuvuoden aikana vaikeuksia saada laskuja maksuun ajallaan.

Säästöjen määrää ei vielä kukaan tiedä, mutta paljon se on – Pohjanmaan hyvinvointialueella rahaakin suurempi haaste on silti henkilöstöpula

2

Yhteenveto vuodenvaihteen jälkeiseen aikaan

Katse tulevaan

- Järjestämisvastuun siirto on tapahtunut onnistuneesti kaikilla alueilla – todellinen muutos on kuitenkin vasta alussa. Alueet ovat kääntäneet katsetta yhä vahvemmin kohti tulevaa ja uudistuksen pitkän aikavälin tavoitteita.
- Kaikilla alueilla on käynnistynyt toiminnan ja talouden muutosohjelmien valmistelu (esim. toimeenpano-ohjelma luo edellytykset strategian toimeenpanolle määrittämällä tavoitteet, toimenpiteet, vastuut ja seurantamittarit)
- Osalla hyvinvointialueilla organisaation pystyttäminen on vielä kesken.
- Poliittisen ja hallinnollisen toimintakulttuurin rakentaminen on alkanut ja uusia rooleja opetellaan. Yhteisten toimintatapojen rakentumiselle on annettava aikaa.
- Henkilöstön saatavuuden turvaaminen. Henkilöstön työkuormien hallintaan aiotaan panostaa. Toimeenpanovaihe on vaatinut paljon ja henkilöstön jaksaminen on ollut koetuksella.
- Yhdyspintatyö etenee vaikka kuntien ja hyvinvointialueiden näkemykset voivat olla (ja osin ovat) eriäviä esim. sopimusten tarpeesta ja roolista.
- Ministeriöiden ja alueiden neuvottelut käytiin helmi-maaliskuussa, seuraavat syksyllä 2023
- Vuorovaikutteisen ohjausmallin rakentaminen

Sote-uudistus

3

Kevään 2023 HVA-neuvotteluiden sisältö

- 1 Hyvinvointialueen käynnistyminen**
  - Turvallinen siirtymä: Hyvinvointialueen hallinnollinen ja toiminnallinen rakentuminen
  - Toiminnan ja talouden uudistusohjelmat
- 2 Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutuminen valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti**
  - Yhdenvertaisten palvelujen saatavuus ja saavutettavuus
  - Hoito- ja palveluvelka
  - Ammatillisen henkilöstön saatavuus ja riittävyys
  - + Hyvinvointialueen valitsema aluekohtainen teema
- 3 Pelastustoimen järjestämistehtävän toteutuminen**
  - Pelastustoimen lähipalvelujen ja palvelujen saatavuuden turvaaminen
  - Henkilöstön riittävyys ja saatavuus: pelastusalan koulutus
  - Sopimuspalokuntien elinvoima (palokuntalaisten riittävyys ja ikääntyminen)
  - Palveluverkon valtakunnallinen ja alueellinen kattavuus
  - Palvelujen ja talouden tila sekä alueen erityiset haasteet
- 4 Hyvinvointialueen esitykset**
  - Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tiedonhallinnan yhteistyöalue- ja kansallisen tason yhteistyön mahdollisuudet
  - Investointisuunnitelma 2024-2027
  - Alueen talous ja kustannuskehitys suhteessa hyvinvointialuelain mukaiseen talouden tasapainottamisen vaatimukseen taloussuunnitelmakaudella

4

Ensimmäiset neuvottelut takana, kokemuksia

- Neuvottelut sujuivat hyvässä hengessä; tunnistettiin se, että alueet ovat vasta alkumetreilla
  - Tilannekuva ja asiantuntija-arviot perustuivat vielä kuntapohjaiseen järjestelmään
  - YTA-neuvottelut vasta syksyn 2023 HVA-neuvottelujen jälkeen
- Monissa asioissa alueiden tilanne samankaltainen eri puolilla maata
  - Henkilöstön saatavuus nousi kaikkialla talouttakin suuremmaksi haasteeksi
- Merkittävien alueiden välinen ero on valmiudessa toteuttaa tarvittavia uudistuksia
  - Tämä koskee erityisesti uudistusohjelmia
  - Eroja näkyvissä myös palveluiden kehittämisessä ja palveluintegraatiossa
- Alueiden välisellä yhteistyöllä voidaan saada paljon aikaan, myös yta-alueen sisällä
  - Esimerkiksi tiedonhallinta- ja digitalisaatioratkaisuissa

5 | 26.4.2023

5

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet 2023-2026

Palvelujen laatu paranee

1. Palvelut on järjestetty yhdenvertaisesti ja laissa säädetyt oikeudet turvaten

2. Erityisesti perustason palvelujen toimintavarmuus vahvistuu ja integraatio lisääntyy

3. Osaavan henkilöstön saanti turvataan sekä vahvistetaan sosiaali- ja terveysalan veto- ja pitovoimatekijöitä

Lisätään toiminnan vaikuttavuutta

4. Toiminta on taloudellisesti kestävä

5. Kustannusten kasvua hidastetaan suhteessa palvelutarpeen kasvuun ja painotusta siirretään ennaltaehkäisevään työhön

6. Kansallisessa ja alueellisessa ohjauksessa painottuu vaikuttavuusperustaisuus

Sosiaali- ja terveydenhuolto on toimiva osa yhteiskuntaa

7. Hyvinvointialueiden ja kuntien sekä muiden toimijoiden välillä on toimivat yhteistyörakenteet ja toimintakäytännöt

8. Valmiussuunnittelu ja varautuminen toteutuvat kansallisesti yhtenäisiin perusteisiin pohjautuen

9. Toiminnassa tunnistetaan mahdollisuuksia sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäviin toimiin sekä keinoja ilmastonmuutoksen hillitsemiseen

Tiedon ja tutkimuksen merkitys kasvaa

10. Palvelujärjestelmään sekä perusterveyden ja sosiaalihuollon palveluihin liittyvä tutkimus- ja kehittämistoiminta vahvistuu

11. Kansallisesti ja yhteistyöalueen tasolla suunniteltu tiedonhallinta ja digitalisaatio tukevat tavoitteiden saavuttamista ja asiakaslähtöistä toiminnan uudistamista

6 | 26.4.2023

6

Mikään rakenteellinen uudistus tai uudelleenjärjestely ei itsessään takaa mitään tehokkaampaa, parempaa tai yhdenvertaisempaa järjestelmää, vaan rakenteellisilla uudistuksilla luodaan mahdollisuuksia johtamisen, organisoinnin ja käytäntöjen muutoksen kautta saavuttaa joitain uudistuksille asetetuista tavoitteista.

Lähde: Jenni Airaksinen 16.2.2022

7

Kiitos!

Antti Kuopila
erityisasiantuntija
STM/OHO/Ohja
antti.kuopila@gov.fi
p. 0295163516

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

8